

Реферат на тему: "Багряний і "Тигролови""

Іван Багряний

2 жовтня (19 вересня) 1907 Народився Іван Павлович Лозов'ягін (Багряний) у с. Куземині Зіньківського повіту на Полтавщині (тепер Сумська область) в родині муляра.

— Зростав у м. Охтирці на Харківщині.

— Закінчив Краснопільську художньо-керамічну школу.

1926—1930 Навчався в Київському художньому інституті. Диплома не отримав через політичну неблагонадійність.

1926 Поява перших творів у журналах "Глобус" та "Життя революції". Участь у літературній організації МАРС (Майстерня революційного слова) так званих "попутників" разом з В. Підмогильним, Д. Фальківським, Б. Тенетою, Б. Антоненком-Давидовичем, Г. Косинкою, Є. Плужником і Т. Осьмачкою.

1927 Вийшли збірка поезій "До меж заказаних", поема "Монголія".

1929 Надрукбвані'~поема "Аве Марія" та історичний роман у віршах "Скелька". Зазнав нищівної критики як "анти-радянський поет" і "куркульський ідеолог".

1931 Вийшла у Харкові збірка оповідань "Крокви над табором".

1932 Арешт і засудження на п'ять років таборів (Бамлаг).

1936 Втеча із заслання.

1937 Переховування між українцями Зеленого Клину (Далекий Схід), одруження.

— Повернення додому, новий арешт.

1940 Звільнення "за недостатністю матеріалів для повторного засудження" з відбитими легенями і нирками. Нелегальне перебування на Харківщині.

1945 Еміграція на Захід (через УПА до Словаччини, потім — Німеччини).

1944 Перше видання роману "Звіролови".

1946 Друге видання цього роману під назвою "Тигролови", вихід у світ збірки поезій "Золотий бумеранг".

1946 Перехід на легальне становище, перебування у таборі, переміщених осіб. Найняв приватне помешкання в Нове Ульмі (Німеччина), де вів активне творче й політичне життя — заснував газету "Українські вісті", організував МУР (Мистецький український рух), був організатором Українського молодіжного руху ОДУМ, ініціатором створення, а згодом лідером УРДП — Української революційної демократичної партії.

— Виступ із памфлетом "Чому я не хочу вертатися на "родіну

1947 Видано п'єси "Морітурі", "Генерал".

1948 Вийшла п'єса "Розгром". З цього часу — життя під постійним наглядом лікарів, майже весь час — в лікарнях. Часті легеневі кровотечі не припиняють праці письменника і журналіста. І. Багряний вражав лікарів і всіх, хто був поруч, неймовірною силою духу, не раз виходив переможцем із двобою зі смертю.

1950 Роман "Сад Гетсиманський" (про страхіття сталінських катівень).

1953 Роман "Огненне коло" (про трагедію української молоді яка воювала під Бородами в складі дивізії "Галичина").

1957 Роман "Маруся Богуславка" (перша частина незакінченої трилогії "Буйний вітер").

25 серпня 1963 Помер І. Багрянний в лікарні за роботою над черговим рукописом (Новий Ульм, ФРН).

1965 Вийшов друком роман "Людина біжить над прірвою" (про події другої світової війни), присвячений другій дружині Галині Єлизарівні (українка, родом з містечка Здолбунів, дівоче прізвище Тригуб), з котрою ростив двох обдарованих дітей — Нестора і Роксолану. Сина Бориса від першого шлюбу на батьківщині влада примусила звернутися до батька з викривальним радіовиступом, що для нього обернулося глибоким нервовим струсом, а для батька— критичним станом здоров'я. І. Багрянний весь час пам'ятав про покинутих у Союзі дітей і заповідав молодшому синові Нестору "...знайти свого брата Бориса Івановича і сестру Наталку Іванівну, що десь "там", і допомогти їм, якщо будуть у біді".

ПРОБЛЕМАТИКА З АНАЛІЗОМ ПРОБЛЕМ

Хоча роман має конкретні часові рамки, присвячений подіям, які для багатьох стали далекою історією, він висуває чимало актуальних проблем, які відносять до категорії вічних: добра і зла, життя і смерті, справедливості і кари, морального вибору, волі до життя й цілеспрямованості, стосунків людини і природи, родинних взаємин вірності віковим традиціям предків і, звичайно, кохання.

Про зло і смерть читач дізнається вже з перших рядків роману. Вони уособлені в страшному "драконі" — етапному ешелоні ОГПУ — НКВД (отдела государственного политического управления — народного комиссариата внутренних дел), який мчить на муки і смерть тисячі "приречених, безнадійних, змордованих — хоче зайчати їх у безвість, щоб не знав ніхто, де і куди". Той поїзд — таємнича і страшна "легенда про зникнення душ". Кого ж везе "вогненний дракон" — злодіїв, убивць, розбійників? Чому юнаки 20—25 років перетворилися на дідів, переживши стільки, що декому й за ціле життя не судилося?

Ось як говорить про це головний герой роману Григорій Многогрішний: "Цей пес [майор НКВД] відбивав мені печінки, ламав кості, розчавлював

мою молодість і намагався подряпати серце, якби дістав. А потім спровадив до божевільні. І все за те, що я любив свою батьківщину... Я втік з божевільні... Потім мене знову піймали і знову мучили такі, які він,— його поплічники... А потім присудили до двадцяти п'яти років каторги. Двадцять п'ять років! А я всіх маю двадцять п'ять. І все тільки за те, що я любив свій нещасний край і народ..." Отже, єдина вина цих людей — те, що вони сини своєї землі і не відмовились від неї, не схотіли стати рабами і "сексотами" ("секретними сотрудниками" — донощиками) страшної тоталітарної системи.

Але зло може критися і в дещо привабливішій личині. Тим же шляхом, що й ешелон

смерті, йшов "Тихоокеанський експрес нумер один" — "чудо цивілізації, вершок людської вибагливості і фантазії". Розкіш і розпуста на тлі голодної, затероризованої країни. А їхали в експресі "відповідальні відрядженці і безвідповідальні рвачі та дезертири, з партквитками і без, з дисциплінарними стягненнями і без... Шукачі карколомних пригод, а ще більше карколомних кар'єр. Шукачі щастя і "довгих" карбованців. Аматори довгих відряджень і ще довгих чисел в банкових чеках... " І їхала там ще чиясь смерть — бравий майор-чекіст, що виглядав "як саме втілення могутності, сили і гонору своєї "пролетарської" держави... Його не зворушують ніякі екзотики, ніякі найексцентричніші історії, ба, навіть, тигри. Він не те бачив. Не те знає. І не те може. Такого полювання, якого він сам є і був майстром, не зрівняти ні з яким іншим. ...Тут — під блискучою уніформою — сховані такі речі, що перед ними поблідли б сам Арсеньєв... і навіть всі тигри, і навіть у них — у цих останніх — стало б волосся диба".

На протязі всього роману йде двобій життя і смерті, добра і зла. Хоч смерть і зло часто перемагають (згадаймо розповідь старого Мороза про свої відвідини Комсомольська; думки Григорія у поїзді до-Хабаровська, його зустріч в ресторані з українськими дівчатами, котрі ціною своєї ганьби й приниження намагалися врятуватися), не гине надія на краще, на кінцеву перемогу справедливості. І щаслива доля головного героя тому підтвердження, хоч Григорій Многогрішний дотримувався такого життєвого девізу: "Ліпше вмирати, біжучи, ніж жити, гниючи!" і обирав не просто життя, а життя гідне.

Справедлива кара спостигнула мучителя і губителя людських душ майора ОГПУ — НКВД Медвина, який побудував свою кар'єру на крові й кістках людей. Проте це, звичайно, не вихід — знищити одного—двох конкретних негідників, бо на їх місце стануть сотні інших, вишієканих тоталітарним сталінським режимом.

Перед героями роману, особливо перед головним — Григорієм Многогрішним, постійно постає проблема морального вибору. Відмовитися від рідного й близького, від України, животіти, а не жити, чи залишитися вірним своїм-переконанням, але пройти через це всі кола пекла у сталінських катівнях та на каторзі? Григорій, нащадок славного гетьмана, як справжній лицар духу, обирає найважче. Навіть не думаючи про небезпеку, Сірки приймають у свою сім'ю врятованого юнака-земляка, як рідного сина. Медвин теж робить свій вибір, заради кар'єри стаючи на шлях підлості і нелюдської жорстокості. Розплата за це відповідна — страх протягом усього життя, неспокій і нікчемна смерть.

Час від часу перед Григорієм Многогрішним дуже гостро постає проблема виживання — фізичного і морального. Вирішує він її кожного разу лише завдяки надзвичайній волі до життя і цілеспрямованості.

Григорій разом з іншими в'язнями їде в загратованому ешелоні смерті. За ним наглядає сам начальник поїзда, на кожній зупинці перевіряючи його "наявність". І це ще більше зміцнює намір в'язня втекти, не піддатися тій страшній силі: "Все більше було тут і безоглядної рішеності на щось надзвичайне у власника того понурого голосу і тих мерехтливих очей. Клекіт зборканої, але не зламаної і не упокореної волі, що

проривався зі стиснених щелепів, не віщував нічого доброго". І ось відчайдушний сплеск гордої волі — втеча! Арештант вирізав дошки у вагоні й вистрибнув на ходу поїзда, можливо, назустріч смерті. "Тільки той, хто має надлюдське терпіння і незвичайну волю, може проробити таку роботу", стати легендою "про гордого сокола, про безумного сміливця".

Але це тільки перший етап рятування. Щасливо вистрибнувши, Григорій тікає подалі від залізниці, блукає в нетрях, переборюючи втому. Та не знаходить "ніякої риби в струмках, ніякого звіра, ніяких пташок у тих нетрях. ...Нічого такого, що можна було б з'їсти... Ні ягоди, ні якогось овоча, крім гадючих грибів..." Природа ніби змовилась проти нього. "Прокляття! Проте відчай не брався його. Дуже — бо багато він перетерпів, щоб ще впадати в відчай. Він уже мав нагоду безліч разів умерти, і це велике щастя, що він іде цим зеленим, безмежним океаном".

Нашого героя на деякий час рятує від голоду маленький бурундучок зі своїми запасами горіхів. А далі знову безкінчена дорога у зеленому морі тайги. Неймовірним зусиллям волі Григорій долає відчай, зневіру, фізичну неміч: "Йому здавалось, що швидко йде, але насправді посувався, мов тінь, хитаючись. Аби не лежачи помирати... А надвечір сили зовсім покинули його. Край. Ліг голічерева під височенними кедрами, тягуче-важко і глибоко зітхнув, ніби випустив дух, поклавши голову на корінь, і так лежав...

Не хотілося рухати ні рукою, ні ногою. Не хотілося думати. Хотілося лежати й лежати. Вічність лежати так. І хай шумлять високі кедри". Із забуття, з напівмертвого стану Григорія вивів крик про допомогу. Так мало статися, бо саме для цього Многогрішний прийшов у цей світ, таке мав життєве кредо — служити добру, бути потрібним людям. Отож, рятуючи невідому людину від ведмедя, він рятується й сам.

Багато сторінок роману присвячено описам природи, полювання, життя людей серед дикої природи. Тоді неминуче постає проблема стосунків людини і природи. Тайга велика й прекрасна, надзвичайно багата, але сувора до тих людей, що не знають її законів-і таємниць, які не рішучі, не витривалі, не працьовиті, не сміливі. Григорій Многогрішний, їдучи разом із Сірками на полювання і зустрівшись з такими ж українськими переселенцями Морозами, відзначає про себе, що ці люди схожі на його земляків із Слобожанщини і не схожі: "Всім такі, лише одним не такі — поглядом, життєвим тембром, іншою якістю. Ці — суворі і загартовані. Безжалісні стрільці, веселі і безпощадні звіролови, мускулісті диктатори в цій зеленій первісній державі, хижі і горді завойовники цієї, ще не загнущеної стихії. Життя геть випекло з них сентиментальні риси і вайлувату ліниву млявість, насталивши їх, вигартувавши в безперервним змаганні за своє існування..." Для людини розумної, спостережливої, чутливої до краси природа є ще й джерелом естетичної насолоди. Маючи вроджений нахил до спостережень, вирости серед природи, Григорій Многогрішний "мав в тім велику втіху. Рослинний і тваринний світ цей ховав у собі багато такого цікавого невичерпно; кожен день вражав все новими несподіванками". Ось юнак спостерігає за горностаєм, як той клопочеться-господарює, потім іде назирці за козулею з козеням,

там натрапляє на слід полоза. І всьому намагався знайти пояснення, наукове обґрунтування. Отже, природа —т-це оточуючий нас світ, подеколи дуже суворий. З іншого боку, і людина може ставитися до нього надто жорстоко. Григорій, наділений чудовими людськими якостями, зумів знайти спільну мову з тайгою, зробити її своєю союзницею, другом.

Приваблюють ширістю і дружністю родинні стосунки у сім'ї Сірків. Вони ґрунтуються на глибокій повазі й любові один до одного, взаєморозумінні, намаганні бути "однією командою". Особливе значення це має на полюванні. Тут один схибить — інші можуть постраждати. Батьки вболівають за дітей, змалку навчили їх усього, що вміли й знали, щоб ті могли вижити в суворих умовах далекосхідного краю. Мати виховала в дітей любов до невідомого ними далекого краю предків — України, зберегти весь уклад українського життя — одяг, хатнє убранство, свята, пісні й., перекази! Діти — Грицько і Наталка — люблять і поважають батьків та одне одного, хоч інколи суперничають і змагаються у мисливській вправності. Вони готові щомиті прийти одне одному на виручку, свято додержують предківських звичаїв, шанують свята й обряди, народні пісні. Збудована на високоморальних засадах родина Сірків дає притулок незнайомому, але, судячи з першого вчинку, благородному юнакові, який виявився ще й земляком. Вона забезпечує його всім необхідним, бере на полювання, щоб той не відчував себе утриманцем. Отже, ставлячи проблему родинних стосунків, автор утверджує, що сім'я міцна тільки та, де взаємини будуються на любові та повазі, на вироблених віками традиціях і звичаях, на принципах гуманізму і добра.

Найромантичнішими і найпривабливішими, мабуть, у "Тигроловах" є сторінки, присвячені коханням. Здавалося б, які тут проблеми. Є він і вона — молоді, гарні, таємно закохані один в одного. Але як непросто складаються їхні стосунки! Вона— горда і цнотлива, справжня козака кров.

Він — сильний, благородний і сміливий, але зі страшною таємницею, з тавром арештанта-втікача. І всі, хто з ним стикається, хто йому допомагає, наражаються на небезпеку. Тому Григорій ладен придушити любов у своєму серці, страждати мовчки, аніж поставити під загрозу кохану людину. Оце і є справжня любов, справжнє благородство душі. У вирішальну хвилину розлуки дівчина зважується на вчинок, на який не кожна здатна: робить перший крок і ділить з коханим його тяжку долю втікача. Згідно з авторською концепцією — "добро неодмінно перемагає" — доля у закоханих виявляється щасливою. Вони з боєм переходять кордон і опиняються в безпечному місці. Хоча не дуже віриться, що молодята, з їхньою палкою вдачею, зможуть далі жити у спокої, без пригод і небезпек. Адже Григорій Многогрішний плекає таємну мрію побачити свою Україну вільною.

То ж кохання героїв роману — не тільки взаємний потяг, симпатія, а й передусім спорідненість і благородний порив палких молодих душ.